

Dierengezondheidszorg Vlaanderen vzw
advies en ondersteuning voor dierenarts en veehouder

RAPPORT

MONITORING DIERENGEZONDHEID

RUNDVEE/ KLEINE HERKAUWERS 2004

OPGESTELD DOOR DE UNIT

DIERGEENEESKUNDIGE EN EPIDEMIOLOGISCHE ONDERSTEUNING (D.E.O.)

Laboratorium Oost - Hagenbroeksesteenweg 167 - 2500 Lier
Laboratorium West - Industrielaan 29 - 8820 Torhout
Laboratorium BSE - Deinse Horsweg 1 - 9031 Drongen

INLEIDING

Dierengezondheidszorg Vlaanderen brengt ieder jaar een 'jaarverslag' uit ten behoeve van de leden van de Algemene Vergadering en de Overheid waarvoor zij opdrachten uitvoert. Dit verslag geeft een algemeen overzicht van alle activiteiten van DGZ (Algemene diensten, Laboratoria & Gezondheidsadministratie, Identificatie & Registratie, Diergeneeskundige en Epidemiologische Ondersteuning). Hierin wordt tevens een overzicht gegeven van het aantal prestaties van de verschillende diensten.

Daarnaast wordt door de Unit Diergeneeskundige en Epidemiologische Ondersteuning (D.E.O.) voortaan een 'Rapport Monitoring Dierengezondheid' uitgegeven. De Unit D.E.O. bestaat uit een team gespecialiseerde dierenartsen met als bijzonderste opdrachten : verrichten van autopsies, tweedelijnsdiergeneeskunde (consult, bedrijfsbezoeken), begeleiding en opstarting van bestrijdingsprogramma's en voorlichting.

Met het publiceren van een jaarlijks Dierengezondheidsmonitoring-rapport, dat wordt opgesplitst per diersoort, wil de Unit D.E.O. de praktijkdierenartsen, de sector, onderzoeksinstellingen en de betrokken overheid nuttige informatie verschaffen over de gezondheidsstatus van de Vlaamse veestapel. De informatie is gebundeld per aandoening. Sommige van deze aandoeningen maken het voorwerp uit van een verplicht of vrijwillig bestrijdingsprogramma. Ook gegevens m.b.t. antibioticum-resistentie worden in dit rapport verwerkt.

In bijlage wordt een overzicht van het aantal laboratorium-onderzoeken verricht in 2004 weergegeven (alle diersoorten).

Dit rapport is een uitgave van Dierengezondheidszorg Vlaanderen – Unit Diergeneeskundige en Epidemiologische Ondersteuning. Overname van teksten wordt toegestaan mits bronvermelding.

INHOUD

INLEIDING	2
MONITORING GEZONDHEID RUNDVEE	5
1. Bestrijdingsprogramma's	5
1.1. Officiële programma's	5
1.1.1. Brucellose - Leucose	5
1.1.2. BSE	5
1.2. Vrijwillige programma's	5
1.2.1. Boviene Virale Diarree (BVD)	5
1.2.2. Gezonde en economische melkwinning (GEM)	10
1.2.3. Paratuberculose	15
1.2.4. Certificering	16
2. Monitoring uit overige laboratoriumonderzoeken	17
2.1. Virale aandoeningen	17
2.1.1. Infectieuze Boviene Rhinotracheitis (IBR)	17
2.1.2. PI ₃ - Adeno – RSB - BHV ₄	18
2.1.3. Corona - Rotavirus	18
2.2. Bacteriële aandoeningen	19
2.2.1. Ademhalingsaandoeningen	19
2.2.2. Spijsverteringsstoornissen	20
2.2.3. Abortus/vroeggeboorte	21
2.2.4. Overige	22
2.2.5. Uiergezondheid	23
2.2.6. Gevoeligheidsbepalingen	23
2.3. Parasitaire aandoeningen	24
2.3.1. Endoparasieten	24
2.3.1.1. Leverbot	25
2.3.1.2. Neospora	25
2.3.2. Ectoparasieten	25
3. Klinisch-biologisch onderzoek	26
3.1. Wateranalyses in het kader van IKM	27
4. Autopsies	28
MONITORING DIERENGEZONDHEID KLEINE HERKAUWERS	32
1. Bestrijdingsprogramma's	32
1.1. Vrijwillige programma's	32
1.1.1. TSE-fokprogramma bij schapen	32

2. Monitoring uit overige laboratoriumonderzoeken	33
2.1. Bacteriële aandoeningen	33
2.2. Parasitaire aandoeningen	35
2.2.1. Parasitaire aandoeningen bij schapen	35
2.2.2. Parasitaire aandoeningen bij geiten	36
2.2.3. Parasitaire aandoeningen bij hertachtigen	36
3. Autopsies	37
BEDRIJFSBEZOEKEN/VOORDRACHTEN/PUBLICATIES	39
BIJLAGE : overzicht laboratoriumonderzoeken	41

MONITORING GEZONDHEID RUNDVEE

1. BESTRIJDINGSPROGRAMMA'S

1.1. OFFICIËLE PROGRAMMA'S

1.1.1. Brucellose - Leucose

Tabel 1 : Resultaten van het serologisch onderzoek op brucellose en leucose volgens onderzoeksmotief

	Aankoop	Abortus	Controle	Diagnose	Hercontrole	Hermerking	Invoer	Stalbilan	Uitvoer	Verzameling	AA-melk	Totaal
<u>BRUCELLOSE</u>												
MAT (EDTA 3 verdunningen)												
30	2.138	35	9	5	26	2	21	822	3	1	1	3.063
50	706	4	1	2	12	0	10	229	0	0	0	964
≥ 100	153	0	2	1	6	0	14	33	0	0	0	209
<u>BRUCELLOSE</u>												
ELISA												
positief	24	2	5	1	18	-	16	5	-	-	-	71
niet-interpreteerbaar	6	0	2	0	1	-	1	0	-	-	-	10
<u>LEUCOSE</u>												
ELISA (pool 10)												
positief	1.125	2	-	-	-	7	64	259	-	1	-	1.458

Het totaal aantal onderzochte sera is vermeld in de bijlage.

1.1.2. BSE

Alle runderen ouder dan 24 maanden die door RENDAC worden opgehaald, dienen onderzocht te worden op BSE (Boviene Spongiforme Encephalopathie). Deze analyses worden door DGZ uitgevoerd. In 2004 werden op die manier **36.394** runderen onderzocht, waarbij **4** positieve resultaten bekomen werden.

1.2. VRIJWILLIGE PROGRAMMA'S

1.2.1. Boviene Virale Diarree (BVD)

Boviene Virale Diarree (BVD) is momenteel in Vlaanderen de belangrijkste virale aandoening bij runderen. De ziekte wordt veroorzaakt door het BVD-virus en is gekenmerkt door een complexe pathogenese en een gevarieerd klinisch beeld waaronder verwerpingen, diarree, ademhalingsstoornissen,... Zeer veel veehouders worden regelmatig geconfronteerd met de schadelijke gevolgen van een endemische BVD-infectie. De bestrijding van BVD neemt daarom ook een belangrijke plaats in binnen de activiteiten van de rundveegezondheidszorg van DGZ-Vlaanderen.

Tabel 2 : overzicht van het aantal uitgevoerde BVD-analyses

	ELISA		PCR	
	Serum	Volbloed-Organen-Serum	Gepoolde bloedstalen	Tankmelk
	Antistoffen	Antigeen	Antigeen	Antigeen
2002	5.843	23.401	5.467	83
2003	7.731	22.379	9.336	142
2004	8.324	28.180	17.234	245

Op dit ogenblik heeft België geen officieel BVD-bestrijdingsplan en is de bestrijding gebaseerd op een vrijwillig controleprogramma.

De algemene strategie die DGZ aanbeveelt is de volgende :

- opsporen en identificeren van geïnfecteerde bedrijven
- opsporen en opruimen van immunotolerante dieren
- vrijwaren van (her)infecties
- monitoring van vrije bedrijven

DGZ-Vlaanderen heeft voor de diagnose van BVD volgende technieken in haar laboratoria ter beschikking :

- P80 ELISA-antistoffenbepaling op serum en foetaal pleuraal vocht
- P80 ELISA-antigeenbepaling op bloed en foetale organen (milt, nier, long)
- PCR op bloed, tankmelk en orgaanweefsel

Opsporen en identificeren van geïnfecteerde bedrijven

Voor de detectie van geïnfecteerde bedrijven wordt gebruik gemaakt van een zogenaamd 'jongveevenster' waarbij in het serum van 5 tot 10 stuks jongvee tussen de leeftijd van 8 tot 18 maand antistoffen worden opgespoord.

Indien meer dan 50 % van de bemonsterde dieren seropositief reageert, wijst dit op een recente viruscirculatie en kan men met grote waarschijnlijkheid concluderen dat één of meerdere virusdragers aanwezig zijn (of tenminste recent nog aanwezig waren).

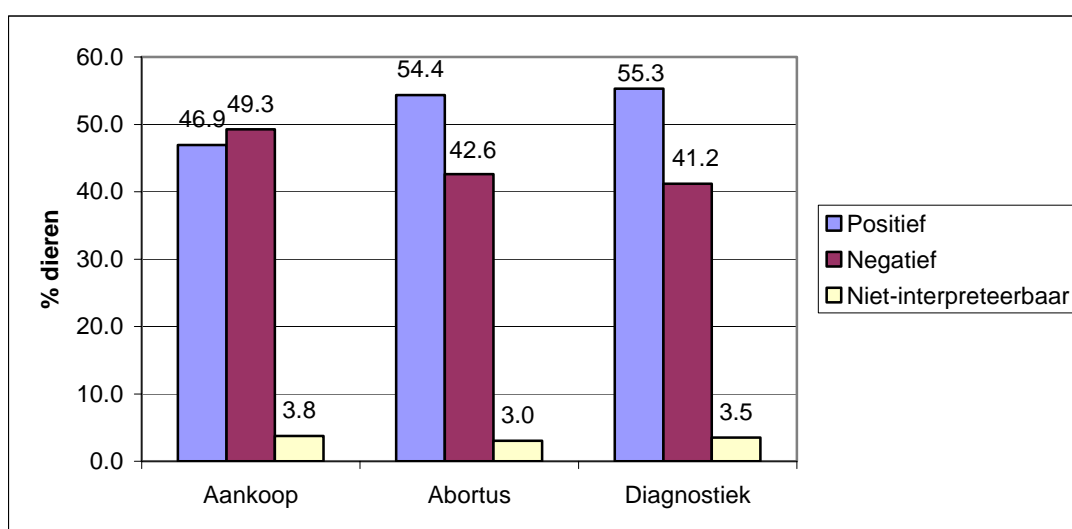
Uit de resultaten blijkt :

- ongeveer 54% van alle onderzochte bloedstalen reageert seropositief
- 47 % van alle aangekochte runderen is seropositief, m.a.w. deze dieren hebben reeds een BVD-infectie doorgemaakt vooraleer op het nieuwe beslag toe te komen

Tabel 3 : resultaten van de serologische BVD-onderzoeken per provincie

	Positief		Negatief		Niet-interpreeteerbaar	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Totaal	4.489	54,0	3.540	42,5	295	3,5
Vlaams-Brabant	196	45,9	228	53,4	3	0,7
Limburg	188	39,9	272	57,7	11	2,3
Antwerpen	1.116	66,0	525	32,1	48	2,8
Oost-Vlaanderen	842	47,0	867	48,4	81	4,5
West-Vlaanderen	1.892	54,8	1.421	41,2	139	4,0
Andere	255	51,5	227	45,9	13	2,6

Figuur 1 : resultaten van de serologische BVD-onderzoeken in functie van het onderzoeksmotief

Opsporen en opruimen van immunotolerante dieren

Detectie van immunotolerante dieren binnen het bedrijf steunt op de volgende principes :

- individuele bloednames van alle runderen ouder dan 6 maand :
 - de bloedname kan eventueel beperkt blijven tot de dieren zonder nakomelingen
 - ongestolde stalen bij voorkeur in EDTA-buisjes
 - pooling in het laboratorium (maximaal 30 stalen per pool)
 - PCR-test op het gepoolde staal
 - een negatief resultaat verklaart alle runderen behorend tot de pool vrij van het BVD-virus
 - een positief resultaat impliceert dat alle betrokken runderen vervolgens individueel getest worden met de ELISA-antigeentest

- lacterende dieren via PCR-onderzoek op tankmelk :
 - een negatief resultaat betekent dat alle koeien, waarvan de melk op dat ogenblik deel uitmaakt van de tankmelk, worden vrij verklaard van het BVD-virus
 - een positief resultaat wordt gevolgd door een individueel bloedonderzoek (ELISA-antigeen)

- kalveren jonger dan 6 maand :
 - pooling van individuele bloedstalen voor PCR-test. De PCR-test ondervindt geen hinder van de eventuele aanwezigheid van maternale antistoffen, zodat bij een negatief resultaat alle betrokken kalveren negatief kunnen verklaard worden.
 - indien de pool positief reageert, dan wordt op de originele bloedstalen een individuele ELISA-antigeentest uitgevoerd. Men dient er echter rekening mee te houden dat er mogelijks vals-negatieve resultaten kunnen voorkomen. Deze dieren worden best hertest wanneer ze ouder dan 6 maand geworden zijn. Positieve ELISA-antigeenresultaten zijn daarentegen wel diagnostisch.

In 2004 werden op die manier ruim 1.000 viremische dieren opgespoord. Algemeen wordt het advies gegeven om viremische dieren te hertesten na 28 dagen om zodoende het onderscheid te maken tussen transiënte en permanent geïnfecteerde.

Tabel 4 : resultaten van de BVD-PCR-onderzoeken

	Positief		Negatief		Niet-interpreteerbaar	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
tankmelk	17	8,9	172	90,1	2	1,0
pool bloed	85	17,3	403	82,2	2	0,4
organen	4	10,5	31	81,6	3	7,9
individueel bloed	6	9,1	60	90,9	0	0
plasma	1	16,7	5	83,3	0	0
totaal	113	14,3	672	84,8	7	0,9

Permanent geïnfecteerde runderen (de zgn immunotolerante runderen) scheiden het virus in grote hoeveelheden uit en zijn een voortdurende bron van infectie voor de andere dieren. Het advies wordt dan ook gegeven om deze dieren zo snel mogelijk van het bedrijf te verwijderen, hetzij door euthanasie, hetzij door afvoer naar het slachthuis.

Vrijwaren van (her)infecties

Nadat de laatste immunotolerante kalveren zijn afgevoerd, wordt aangeraden om gedurende de volgende 12 maanden toch nog alle nieuwgeboren kalveren te testen. Dit kan met de ELISA-antigeentest via precolostrale bloedname (nog geen maternale antistoffen) of via pooling met de PCR-test. Telkens een positief dier wordt gevonden start opnieuw een controleperiode van 12 maanden.

Aankooponderzoek

Indien geen antecedenten gekend zijn is een BVD-onderzoek bij aankoop een absolute noodzaak om (her)insleep van BVD op een bedrijf te voorkomen. Bovendien dienen de aangekochte runderen in afzondering te blijven tot de resultaten van de ELISA-antigeen- of PCR-test gekend zijn.

Ruim 1.7 % van de dieren (147), die in 2004 bij aankoop onderzocht werden, was op het ogenblik van de staalname viremisch en kon dus mogelijks andere dieren infecteren. Nog te veel veehouders onderschatten het belang van een dergelijk aankooponderzoek : er werden

slechts 8.700 stalen voor onderzoek aangeboden, terwijl het aantal aangekocht stuks fok- of gebruiksvee meer dan 100.000 bedroeg.

Van de 147 viremische dieren waren er 143 retraceerbaar. Het betrof 112 vrouwelijke en 31 mannelijke dieren. Ongeveer 17 % was op het ogenblik van het onderzoek jonger dan 1 jaar en 33 % ouder dan 2,5 jaar. Ongeveer 40 % was enkele maanden na de diagnose in SANITEL afgemeld, hetzij via het slachthuis, het vilbeluik of export(!). Een derde van de dieren werd een tweede maal onderzocht : hiervan bleken er 13 effectief immunotolerant te zijn.

In realiteit ligt het percentage immunotolerante vermoedelijk hoger vermits enkel de twijfelgevallen nog een tweede kans (onderzoek) krijgen.

Bij aankoop van drachtige runderen dient men zeker ook het kalf, dat achteraf geboren wordt, te onderzoeken. Drachtige dieren kunnen immers zelf negatief testen maar toch een geïnfecteerd kalf dragen.

Tabel 5 : resultaten van de BVD-antigeentesten (ELISA-PCR) volgens reden onderzoek

	Positief		Negatief	Niet- interpreteerbaar
	Aantal	%	Aantal	Aantal
Aankoop	146	1,67	8.530	43
Abortus	4	1,61	242	2
Diagnostiek	998	6,14	15.163	102
Invoer	3	1,79	165	0
Verzameling/prijskamp	20	1,02	1.934	5
Andere motieven	1	1,85	53	0

Deelname aan prijskampen, tentoonstellingen en veilingen

Runderen die deelnemen aan prijskampen en tentoonstellingen dienen vrij te zijn van immunotolerantie. Helaas verplicht in Vlaanderen enkel de VRV haar deelnemers te beschikken over een negatief onderzoeksresultaat of een gezondheidsstatus. Bij andere evenementen hangt dit af van de goodwill van de organisator en zijn dergelijke bijeenkomsten een mogelijke bron van infectie of herinfectie van een bedrijf. Van de 1.959 aangeboden runderen met motief 'verzameling' waren er 20 (ongeveer 1%) viremisch en werd deelname van deze runderen verhinderd.

Een gesloten bedrijfsvoering is de beste manier om een bedrijf van infectie te vrijwaren. Indien er echter bepaalde omstandigheden zijn (aankopen-prijskampen-buurtweiden) die dit moeilijk maken, is vaccinatie aan te bevelen. Op de Belgische markt zijn er verschillende vaccins met een bewezen efficaciteit.

Monitoring van vrije bedrijven

Eens een bedrijf vrij is van infectie wordt aangeraden deze status te bewaken. Dit kan op een eenvoudige en goedkope manier : 6-maandelijks antistoffenonderzoek bij 4 à 5 stuks jongvee tussen 8 en 12 maanden. Dit jongvee dient dan vanzelfsprekend geen antistoffen aan te maken.

Doelstellingen en perspectieven voor 2005

In 2005 zal vanuit DGZ het initiatief genomen worden om :

- de handel in immunotolerante runderen te verbieden
- de vrije bedrijven te vrijwaren van herinfectie
- de Vlaamse veehouders en dierenartsen te sensibiliseren voor de bestrijding van BVD

Concreet dient dit te resulteren in een aangepaste wetgeving en een vrijwillig bestrijdingsplan voor BVD. DGZ-Vlaanderen heeft zich geëngageerd om in overleg met alle betrokken partijen dit plan uit te werken en dit op een dusdanige wijze dat de BVD-bestrijding voor de Vlaamse veehouderij zowel vanuit financieel als praktisch oogpunt een haalbare kaart wordt.

1.2.2. Gezonde en Economische Melkwinning (GEM)

Het GEM-project, gestart in 2003, steunt op een samenwerkingsverband tussen DGZ, het Melkcontrolecentrum Vlaanderen (MCC) en de Vlaamse Rundveeteeltvereniging (VRV). Het doel bestaat erin om het tankcelgetal, het percentage subklinische mastitis en het voorkomen van klinische uierontsteking onder controle te houden.

De specifieke taken van DGZ omvatten :

- het opsporen van de voornaamste uierpathogene kiemen in kwartiermelkmonsters (zowel van subklinische als klinische gevallen)
- gevoeligheidsbepalingen t.o.v. de courante antibiotica
- gericht diergeneeskundig advies bij de behandeling en preventie van uierontsteking via telefonische consultatie of via bedrijfsbezoeken
- medewerking aan specifieke voorlichting voor de veehouderij, de regio-adviseurs van de zuivelindustrie en de bedrijfsdierenartsen via lessen of artikels in gespecialiseerde vaktijdschriften
- centralisering van alle dossiergegevens (melkproductiegegevens, resultaten van melkmachinecontroles)
- permanent overleg met het MCC en de VRV m.b.t. het uitwerken van toekomstige bestrijdingsprogramma's

Het bacteriologisch onderzoek

Het bacteriologisch onderzoek is gesteund op de internationaal erkende procedure van the National Mastitis Council, USA.

Attentiekoeien

Koeien met een verhoogd individueel celgetal bij de melkproductiecontrole (VRV) worden op het verslag geattendeerd wanneer het geometrisch gemiddelde koecelgetal van de laatste 3 maandcontroles hoger is dan 250.000 per ml. Veehouders die niet deelnemen aan de melkproductiecontrole kunnen via de melkerij zelfgenomen monsters laten onderzoeken op het celgetal.

Geattendeerde koeien worden bij voorkeur *per kwartier* bemonsterd voor bacteriologisch onderzoek, zeker wanneer het percentage attentiekoeien te hoog is, toeneemt of indien het tankcelgetal stijgt.

Tabel 6 : resultaten van de bacteriologische melkonderzoeken

motief	aantal koeien	aantal kwartieren	aantal besmette koeien	aantal besmette kwartieren
attentiekoeien	4.324	16.266	3.401	8.065
stalbilan + klinische problemen	59	229	51	123
totaal	4.383	16.495	3.452	8.188

Uit deze tabel blijkt nogmaals dat het koecelgetal een goede indicator is om intramammaire infecties te detecteren : ruim 78 % van de koeien en 50% van de onderzochte kwartieren blijken effectief een positief bacteriologisch resultaat te geven.

Tabel 7 : resultaten van de kiemidentificatie bij attentiekoeien

Kiem	Aantal	Procent
Staphylococcus aureus	1.023	12.8
Staphylococcus spp	2.355	29.6
Staphylococcus hyicus	8	0.1
Esculine-positieve kokken	1.633	20.6
Streptococcus agalactiae	53	0.7
Streptococcus dysgalactiae	222	2.8
Gram-negatieven	346	4.6
E. coli	16	0.2
Coliformen	12	0.2
Corynebacterium bovis	2.085	26.2
Arcanobacterium pyogenes	7	0.1
Candida spp	124	1.6
Prototheca	27	0.3
Schimmels	3	0.0
Menginfecties	37	0.5

Klinische mastitis

Uierinfecties met zichtbare ontstekings symptomen ter hoogte van de uier (zwellings, pijn,...) en in de melk (fibrinevlokjes, soms enkel nog secreet) worden gerangschikt als klinische gevallen. Meestal komt dit slechts voor op 1 kwartier en wordt enkel dit laatste bemonsterd. Klinisch afwijkende melk wordt tevens aan een meer uitgebreide procedure onderworpen.

Tabel 8 : aantal onderzochte klinische mastitis-gevallen en resultaat

Aantal koeien	Aantal kwartieren	Aantal besmette koeien	Aantal besmette kwartieren
2.173	2.747	1.776	2.183

Tabel 9 : resultaten van de kiemidentificaties bij klinische mastitis

Kiem	Aantal	Percentage
Staphylococcus aureus	293	13.4
Staphylococcus hyicus	6	0.3
Staphylococcus chromogenes	11	0.5
Staphylococcus spp	346	15.8
Esculine-positieve kokken (*)	126	5.8
Aerococcus viridans	5	0.2
Lactococcus	1	< 0.1
Enterococcus	9	0.4
Esculine-positieve streptococcon (*)	186	8.5
Streptococcus uberis	253	11.6
Streptococcus dysgalactiae	120	5.5
Streptococcus agalactiae	7	0.3
Corynebacterium bovis	139	6.4
Arcanobacterium pyogenes	32	1.5
Coliformen (**)	44	2.0
Escherichia coli	329	15.1
Klebsiella spp	15	0.7
Aeromonas	2	0.1
Pseudomonas aeruginosa	6	0.3
Acinetobacter	2	0.1
Citrobacter	1	< 0.1
Enterobacter	1	< 0.1
Pasteurella spp	3	0.1
Niet-gespecificeerde gram-negatieve kiemen	12	0.5
Candida spp	98	4.5
Prototheca	7	0.3
Aspergillus fumigatus	1	< 0.1
Niet-gespecificeerde schimmels	5	0.2
Bacillus spp	17	0.8
Serratia marcescens	4	0.2
Moraxella spp	4	0.2
Mycoplasma spp	11	0.5
Menginfecties (***)	87	4.0

(*) Tot deze groep kunnen ook behoren : Strep. uberis, Enterococcus, Lactococcus, Aerococcus.

(**) Tot deze groep kunnen ook behoren : E.coli, Klebsiella, Enterobacter.

(***) De menginfecties zijn hoofdzakelijk een combinatie van Stafylokokken en Streptokokken.

Conclusies uit het bacteriologisch onderzoek :

- in 20 % van de klinische gevallen worden geen kiemen geïsoleerd. Intermitterende of kortstondige kiemuitscheiding (bvb E. coli) of een voorafgaande antibioticatherapie zijn mogelijke verklaringen
- stafylokokken ('minor' en major' pathogens), esculine-positieve streptokokken en E. coli zijn in 2/3 van de gevallen de oorzaak van klinische mastitis
- veel stalen zijn gecontamineerd met Proteus of zijn polybacterieel : dit wijst op een slechte staalname

Kiem	ampicilline		oxacilline		erythromycine		lincomycine		tetracycline		neomycine		sulfa. + trimethoprim		nafcilline + penicilline + streptomycine		lincomycine + neomycine		cefoperazone		cefquinome	
	I	R	I	R	I	R	I	R	I	R	I	R	I	R	I	R	I	R	I	R	I	R
<i>Esculine-positieve coccen</i>	1	1	11	65	7	63	6	135	8	80	28	12	8	62	2	1	2	6		3	1	1
<i>Esculine-positieve streptococcen</i>		1				11		26	2	7	4	23		1			2					
<i>Aerococcus viridans</i>				2		1		1		1		1										
<i>Enterococcus</i>				1		2		3		3		2		2								
<i>Streptococcus uberis</i>		2	3	9		34	6	64	3	30	6	114		4	1		2	14	1			
S : aantal/geteste percentage	413/418 98,8		326/418 78,0		298/418 71,3		176/418 42,1		282/418 67,5		109/418 26,1		340/418 81,3		39/43 90,7		14/40 35,0		39/43 90,7		41/43 95,3	
<i>Streptococcus agalactiae</i>				2	1	4	1	6	1	6	2	19		2								
S : aantal/geteste percentage	25/25 100,0		23/25 92,0		20/25 80,0		18/25 72,0		18/25 72,0		4/25 16,0		23/25 92,0		2/2 100,0				2/2 100,0		2/2 100,0	
<i>Streptococcus dysgalactiae</i>	1	1	3	9		29	6	67	6	96	23	107	2	9			3	1	1			
S : aantal/geteste percentage	188/190 98,9		178/190 93,7		161/190 84,7		117/190 61,6		88/190 46,3		60/190 31,6		179/190 94,2		17/17 100,0		9/12 75,0		15/17 88,2		17/17 100,0	
<i>Staphylococcus aureus</i>	2	93	1	7	1	22	2	51	1	37	3	5	1	3			1	1	1	3		
S : aantal/geteste percentage	434/529 82,0		521/529 98,5		506/529 95,7		476/529 90,0		491/529 92,8		521/529 98,5		525/529 99,2		39/39 100,0		32/34 94,1		35/39 89,7		39/39 100,0	

Tabel 10 : Gevoeligheidsbepalingen van de voornaamste gram-positieve kiemen geïsoleerd uit melkstalen : aantal intermediair gevoelige (I) en resistente (R) stammen per kiemsoort + aantal en percentage gevoelige (S) stammen per kiemgroep

Kiem	amoxicilline+ clavulaanzuur		ampicilline		apramycine		ceftiofur		enrofloxacin		flumequine		gentamycine		spectinomycine		sulfa + trimethoprim		tetracycline		cefoperazone		cefquinome		colistine		neomycine	
	I	R	I	R	I	R	I	R	I	R	I	R	I	I	R	I	I	R	I	R	I	R	I	R	I	R	I	R
<i>Escherichia coli</i>	1	4		30	28	12		1	1	3	2	5	0	0	0	0	3	4	1	13					0	0	38	16
<i>Hemolytische E. coli</i>	0	1	1	2	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0									1	1	3	
S : aantal/geteste percentage	144/150 96,0		117/150 78,0		104/149 69,8		149/150 99,3		146/150 97,3		143/150 95,3		131/150 87,3		143/150 95,3		136/150 90,7		123/150 82,0		4/4 100,0		4/4 100,0		149/150 99,3		92/150 61,3	
<i>Klebsiella spp</i>		2	1	7	4								1	1	1	1						1			1	1		6
<i>Klebsiella pneumoniae</i>				2																								
S : aantal/geteste percentage	9/11 81,8		1/11 9,0		7/11 63,6		11/11 100,0		11/11 100,0		11/11 100,0		9/11 81,8		11/11 100,0		11/11 100,0		10/11 90,9						9/11 81,8		5/11 45,5	
<i>Pasteurella + Past. multocida</i>		1		1																								
S : aantal/geteste percentage	1/2 50,0		1/2 50,0		2/2 100,0		2/2 100,0		2/2 100,0		2/2 100,0		2/2 100,0		2/2 100,0		2/2 100,0		1/2 50,0						2/2 100,0		2/2 100,0	
<i>Pseudomonas aeruginosa</i>		4		4				4				4																
S : aantal/geteste percentage	0/4 0,0		0/4 0,0		4/4 100,0		0/4 0,0		4/4 100,0		0/4 0,0		4/4 100,0		4/4 100,0		4/4 100,0		1/4 25,0						4/4 100,0		4/4 100,0	
<i>Niet gespecifieerde gramnegatieve kiem</i>		1	1	2				1												1								
S : aantal/geteste percentage	3/4 75,0		1/4 25,0		4/4 100,0		3/4 75,0		4/4 100,0		4/4 100,0		4/4 100,0		4/4 100,0		3/4 75,0		3/4 75,0						4/4 100,0		4/4 100,0	

Tabel 11 : Gevoeligheidsbepalingen van de gram-negatieve kiemen geïsoleerd uit melkmonsters : aantal intermediair gevoelige (I) en resistente (R) stammen per kiemsoort + aantal en percentage gevoelige (S) stammen per kiemgroep

1.2.3. Paratuberculose

De Raad van het Sanitair Fonds keurde op 1 juli 2004 het screenings- en monitoringsprogramma van DGZ en ARSIA goed.

Steunend op 3 pijlers beoogt dit programma om paratuberculose in kaart te brengen en de verspreiding van deze ziekte o.a. door aankoop te vermijden :

- serologische controle van de bedrijven met volledige of rechtstreekse verkoop van zuivel(producten), waarbij alle runderen ouder dan 24 maand worden bemonsterd tijdens de wintercampagne
- 3-jaarlijkse bacteriologische controle van de tankmelk van de bedrijven die uitsluitend aan de melkerij leveren
- serologisch onderzoek bij aankoop (vanaf de leeftijd van 24 maand) blijft facultatief maar geldt als koopvernietigend gebrek indien seropositief

De eerste 2 punten worden door het Sanitair Fonds gefinancierd.

De serologische screening is reeds op het eind van 2004 van start gegaan (zie resultaten in onderstaande tabel). Cultuur op tankmelk start vanaf januari 2004.

Bovendien stelde de Russische Federatie eind 2004 belangrijke eisen i.v.m. de invoer van zuivel uit de EU m.b.t. het voorkomen van klinische paratuberculose.

Tabel 12 : resultaten van de serologische onderzoeken op paratuberculose volgens reden onderzoek

reden onderzoek	aantal dossiers	aantal dieren	aantal NI	procent NI	aantal positief	procent positief
Project Sanitair Fonds	42	2.684	7	0,3	29	1,1
Diagnostiek	750	2.824	77	2,8	268	9,5
handelsverkeer	135	298	6	2.1	11	3,7
Totaal	927	5.806	90		308	

Conclusies uit het serologisch onderzoek :

- *Project Sanitair Fonds* : uit de serologische screening op bedrijven met rechtstreekse verkoop blijkt dat ongeveer 1% van de runderen seropositief reageert. Dit (gedeeltelijk) resultaat stemt overeen met de resultaten van de steekproef tijdens de wintermaanden '97-'98.
- *Diagnostiek* : hier gaat het meestal om enkele sera genomen van dieren met het vermoeden van paratuberculose (beginnende klinische symptomen, ...). In ongeveer 10 % van de gevallen wordt de vermoedelijke diagnose bevestigd.
- *Aankoop* : bijna 4 % van de aangekochte runderen blijkt effectief seropositief te reageren, waaruit nogmaals de noodzaak van het aankooponderzoek bewezen wordt.

Tabel 13 : resultaten paratuberculose-onderzoek d.m.v. Ziehl-Neelsen-kleuring op meststalen (per provincie)

Provincie	Aantal	Aantal positieve	Procent positieve
Antwerpen	105	10	9,5
West-Vlaanderen	250	45	18,0
Oost-Vlaanderen	128	23	17,9
Brabant	32	5	15,6
Limburg	42	14	33,0
Andere	23	5	21,7
Totaal	580	102	17,5

Tabel 14 : resultaten paratuberculose-onderzoek d.m.v. cultuur op meststalen (per provincie)

Provincie	6 weken*		8 weken*		12 weken*		16 weken*	
	Aantal	Aantal positief	Aantal	Aantal positief	Aantal	Aantal positief	Aantal	Aantal positief
Antwerpen	18	0	18	1	18	1	17	1
West-Vlaanderen	150	2	136	3	125	4	119	5
Oost-Vlaanderen	15	0	15	0	8	0	7	0
Brabant	11	1	10	0	6	0	6	0
Limburg	16	0	16	0	16	0	16	0
Andere	9	1	9	1	9	2	9	2
Totaal	219		204		182		174	

* incubatieperiode

1.2.4 Certificering

Er werden **2.095** formulieren 'Gezondheidsstatus rund' opgemaakt op vraag van de veehouder. Deze formulieren geven een overzicht van alle serologische testen die op het individuele dier werden uitgevoerd voor de periode waarin het desbetreffende rund op het beslag van de aanvrager verbleef en voor zover de resultaten in het LIMS zijn opgenomen.

Deze formulieren werden ontwikkeld met het oog op de uniformisering van allerhande formulieren die door de organisatoren van tentoonstellingen, prijskampen en veilingen worden gevraagd.

2. MONITORING UIT OVERIGE LABORATORIUMONDERZOEKEN

2.1. VIRALE AANDOENINGEN

2.1.1. Infectieuze Boviene Rhinotracheitis (IBR)

Duitsland is met een officieel IBR-bestrijdingsprogramma gestart en kan hierdoor belangrijke invoereisen stellen voor buitenlands vee. Deze maatregel was de aanleiding om het Belgische programma van 1996 te evalueren, waaruit volgende conclusies geformuleerd werden :

- op vrijwillige basis kan een endemische aandoening als IBR niet bestreden worden
- de definities en de voorwaarden voor het bekomen en het behoud van de oorspronkelijke 5 IBR-statuten zijn omslachtig en duur
- de meeste veehouders ondervinden klinisch weinig of geen hinder t.g.v. IBR

Na overleg met ARSIA, het CODA, de Faculteiten van Luik en Merelbeke en de beroepsorganisaties werden de IBR-statuten opnieuw gedefinieerd en gereduceerd tot I₁, I₂, I₃ en I₄. De ontwerptekst is door alle partijen aanvaard en het KB zal in die zin aangepast worden. Enkel over de timing en de modaliteiten i.v.m. vaccinatie en opvolging dient nog onderhandeld te worden.

In afwachting van de publicatie van het KB (verwacht voor begin 2006) blijft de IBR-diagnose en bestrijding volledig vrijwillig.

De diagnose van IBR steunt hoofdzakelijk op het aantonen van specifieke antistoffen in het serum en de tankmelk. Virusisolatie op longweefsel is eerder sporadisch en wordt uitgevoerd in het CODA.

Tabel 15 : resultaten van de serologische IBR-onderzoeken

Test	Aantal	Aantal positief	Procent positief
gB-antistoffen	1.109	509	45,9
gE-antistoffen	4.182	930	22,2
gE-antistoffen op tankmelk	67	50	74,6
Totaal	5.358		

IBR-serologie wordt hoofdzakelijk (80 %) aangevraagd ter bevestiging van een vermoedelijke diagnose, maar ook onder het motief 'aankoop', 'in- en uitvoer', 'abortus' en 'verzameling'.

Onderzoek op viraal antigeen wordt uitgevoerd op long- en tracheaweefsel en gebeurt in het CODA. In 2004 werd materiaal van 30 dossiers doorgestuurd voor virusisolatie en van 26 dossiers voor IF-onderzoek.

2.1.2. PI₃ - Adeno - RSV - BHV₄(*)

Tabel 16 : resultaten van het serologisch onderzoek op Adeno, PI₃, RSV en BHV₄

Virus	Aantal sera	Aantal positief	Procent positief
Adenovirus	363	260	71,6
BHV ₄	654	397	60,7
RSV	536	462	86,2
PI ₃	590	535	90,7
Totaal	2.143		

(*) PI₃ : Para-influenza
RSV : Respiratoir Syncytieel Virus
BHV₄ : Bovien Herpes Virus type 4

Onderzoek op viraal antigeen wordt uitgevoerd op longweefsel in het CODA. In 2004 werd materiaal van 20 dossiers doorgestuurd. In 4 dossiers kon via de IF-test RSV-antigeen aangetoond worden.

2.1.3. Coronavirus - rotavirus

Tabel 17 : Antigeenbepaling op faeces van kalveren (TETRAKIT)

Antigeen	Aantal	Aantal positief	Procent positief
E. coli K99	1.299	39	3,0
Cryptosporidium parvum	1.298	413	31,8
Coronavirus	1.298	82	6,3
Rotavirus	1.298	417	32,1

2.2. BACTERIËLE AANDOENINGEN

2.2.1. Ademhalingsaandoeningen

Tabel 18 : bacteriologische isolaties n.a.v. respiratoire aandoeningen.

		Long	Mediast. Ln	Swabs
Aërobe cultuur				
	Acinetobacter			1
	Aeromonas			
	Arcanobacterium pyogenes	21	1	5
	Bacillus licheniformis	2		1
	Bacillus species			
	Corynebacterium species	1		
	Aspergillus fumigatus	1		
	Clostridium perfringens		1	2
	Clostridium species			
	Coliformen			
	Escherichia coli	67	15	27
	Haemolytische E. coli	3	1	1
	Pseudomonas aeruginosa			
	Enterobacter	1		
	Klebsiella pneumoniae			
	Hemophilus somnus	5		
	Mannheimia hemolytica	10		12
	Pasteurella multocida	10		11
	Pasteurella anatis	3		1
	Salmonella species		1	
	Listeria monocytogenes	1		
	Serratia marcescens	1		1
	Staphylococcus aureus	5		
	Staphylococcus species	2		
	Streptococcus agalactiae			1
	Streptococcus dysgalactiae			
	Streptococcus uberis			
	Streptococcus bovis	2		1
	Streptococcus species	22	1	2
	Enterococcus faecalis			1
	Enterococcus species	1		
	Lactobacillus species	3		
Anaërobe cultuur		2	7	-
	Clostridium perfringens		4	-
	Clostridium species			-
Brucella-cultuur		-	1	1
	Brucella	-		
Campylobacter-cultuur		1	-	-
	Campylobacter		-	-
Listeria-cultuur		144	-	-
	Listeria innocua	17	-	-
	Listeria monocytogenes	3	-	-
	Listeria species	2	-	-
Salmonella-cultuur		3	11	-
	Salmonella			-
Gisten / schimmels		209	-	1
	Algemeen	14	-	
	Aspergillus fumigatus	4	-	
	Rhodotorula species	1	-	
	Mucorales		-	
	Candida species		-	
Yersinia-cultuur		-	-	-
	Yersinia psudotuberculosis	-	-	-
Mycoplasma-cultuur		11	-	4
	Mycoplasma	5	-	

2.2.2. Spijsverteringsstoornissen

Tabel 19 : bacteriologische isolaties n.a.v. gastro-intestinale aandoeningen

		Caecum	Colon(inhoud)	Dundarm(inhou)	Darm(inhoud)	Jejunum(inhoud)	Faeces	Mengmest	Peritoneaal vocht	Rectum
Aërobe cultuur		1							1	1
	Acinetobacter						4			
	Aeromonas				1					
	Arcanobacterium pyogenes				2				1	
	Bacillus licheniformis				1					
	Bacillus species						1			
	Corynebacterium species									
	Aspergillus fumigatus									
	Clostridium perfringens				3		3			
	Clostridium species				1		1			
	Coliformen						1			
	Escherichia coli	1	5	9	181	10	303	6	1	1
	Haemolytische E. coli				12	2	15	1		
	Pseudomonas aeruginosa				1		3			
	Enterobacter									
	Klebsiella pneumoniae				2					
	Hemophilus somnus									
	Mannheimia hemolytica									
	Pasteurella multocida									
	Pasteurella anatis				3		1			
	Salmonella species				3		12			
	Listeria monocytogenes									
	Serratia marcescens									
	Staphylococcus aureus									
	Staphylococcus species									
	Streptococcus agalactiae									
	Streptococcus dysgalactiae									
	Streptococcus uberis									
	Streptococcus bovis						1			
	Streptococcus species		1	1	27		41			
	Enterococcus faecalis						1			
	Enterococcus species						1	1		
	Lactobacillus species				8		7			
Anaërobe cultuur		-	1	4	99	14	81	1	1	-
	Clostridium perfringens	-		3	65	6	37	1	1	-
	Clostridium species	-			4		1			-
Brucella-cultuur		-	-	-	4	-	-	-	-	-
	Brucella	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Campylobacter-cultuur		-	-	-	-	-	2	-	-	-
	Campylobacter	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Listeria-cultuur		-	1	-	8	-	-	-	-	-
	Listeria innocua	-		-	1	-	-	-	-	-
	Listeria monocytogenes	-		-	1	-	-	-	-	-
	Listeria species	-		-	1	-	-	-	-	-
Salmonella-cultuur		1	35	2	51	8	75	-	-	1
	Salmonella						1	-	-	
Gisten / schimmels		-	-	-	4	-	3	-	-	-
	Algemeen	-	-	-	1	-	1	-	-	-
	Aspergillus fumigatus	-	-	-				-	-	-
	Rhodotorula species	-	-	-				-	-	-
	Mucorales	-	-	-				-	-	-
	Candida species	-	-	-			1	-	-	-

2.2.3. Abortus/vroeggeboorte

Tabel 20 : bacteriologische isolaties n.a.v. abortus of vroeggeboorte op foetaal weefsel of maternale secreta.

		Lebmaag	Lebmaaginhoud	Nageboorte	Lochieën	Uterus(inhoud)
Aërobe cultuur					1	
	Acinetobacter					
	Aeromonas					
	Arcanobacterium pyogenes	4	7	2		1
	Bacillus licheniformis			1		
	Bacillus species					
	Corynebacterium species		1			
	Aspergillus fumigatus		1			
	Clostridium perfringens					
	Clostridium species			1		
	Coliformen			1		
	Escherichia coli	13	5	13		3
	Haemolytische E. coli	1		3		
	Pseudomonas aeruginosa		1	1		
	Enterobacter					
	Klebsiella pneumoniae					
	Hemophilus somnus					
	Mannheimia hemolytica					
	Pasteurella multocida					
	Pasteurella anatis					
	Salmonella species			1		
	Listeria monocytogenes	1				
	Serratia marcescens		1			
	Staphylococcus aureus	2				1
	Staphylococcus species					
	Streptococcus agalactiae	1				
	Streptococcus dysgalactiae					1
	Streptococcus uberis					
	Streptococcus bovis			1		10
	Streptococcus species	2	3	5		7
	Enterococcus faecalis					
	Enterococcus species					
	Lactobacillus species					
Anaërobe cultuur		4	-	2	-	1
	Clostridium perfringens	1	-		-	
	Clostridium species		-		-	
Brucella-cultuur		154	35	92	1	6
	Brucella					
Campylobacter-cultuur		-	-	4	-	-
	Campylobacter	-	-		-	-
Listeria-cultuur		125	2	57	-	-
	Listeria innocua	17		19	-	-
	Listeria monocytogenes	3			-	-
	Listeria species	1			-	-
Salmonella-cultuur		1	-	1	-	-
	Salmonella		-		-	-
Gisten / schimmels		164	32	93	-	-
	Algemeen	14		23	-	-
	Aspergillus fumigatus	5	1	23	-	-
	Rhodotorula species	1		1	-	-
	Mucorales			2	-	-
	Candida species				-	-
Yersinia-cultuur		-	-	3	-	-
	Yersinia psuedotuberculosis	-	-		-	-

Noot : de meeste Listeria-culturen zijn uitgevoerd op foetaal longweefsel n.a.v. abortus

2.2.4. Overige

Tabel 21 : bacteriologische isolaties n.a.v. uiteenlopende redenen

		Hersenen	Hart	Nieren	Lever	Organen	Milt	Gewrichts-vocht	Andere	Scratchings	Sperma	Urine
Aërobe cultuur												
	Acinetobacter								2		-	
	Aeromonas										-	
	Arcanobacterium pyogenes		1	1	1			1	4		-	
	Bacillus licheniformis										-	
	Bacillus species										-	
	Corynebacterium species	1							1	1	-	
	Aspergillus fumigatus										-	
	Clostridium perfringens						1				-	
	Clostridium species										-	
	Coliformen										-	
	Escherichia coli	5	1	3	13	1	1	1	7	1	-	
	Haemolytische E. coli			2	1			1	2		-	1
	Pseudomonas aeruginosa	2								1	-	
	Enterobacter										-	
	Klebsiella pneumoniae								3		-	
	Hemophilus somnus										-	
	Mannheimia hemolytica										-	
	Pasteurella multocida								1		-	
	Pasteurella anatis										-	
	Salmonella species					1					-	
	Listeria monocytogenes				1						-	
	Serratia marcescens										-	
	Staphylococcus aureus	1							1		-	
	Staphylococcus species						1	1	1		-	1
	Streptococcus agalactiae										-	
	Streptococcus dysgalactiae										-	
	Streptococcus uberis	1									-	
	Streptococcus bovis	1									-	
	Streptococcus species	1	1		1			1	2		-	
	Enterococcus faecalis										-	
	Enterococcus species										-	
	Lactobacillus species	1			2						-	
Anaërobe cultuur		1	-	-	4	1	2	-	6	-	-	-
	Clostridium perfringens		-	-	1	1	1	-		-	-	-
	Clostridium species		-	-				-		-	-	-
Brucella-cultuur		1	-	-	12	-	1	-	36	-	-	-
	Brucella		-	-		-	-	-		-	-	-
Campylobacter-cultuur		1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
	Campylobacter		-	-		-	-	-		-	-	-
Listeria-cultuur		18	-	-	14	1	1	-	2	-	-	-
	Listeria innocua	1	-	-	1			-		-	-	-
	Listeria monocytogenes		-	-	1			-		-	-	-
	Listeria species		-	-	11			-		-	-	-
Salmonella-cultuur		-	-	-	1	-	1	1	1	-	1	-
	Salmonella	-	-	-		-				-		-
Gisten / schimmels		1	-	-	19	1	1	-	8	1	-	1
	Algemeen		-	-				-			-	1
	Aspergillus fumigatus		-	-				-	8		-	
	Rhodotorula species		-	-				-			-	
	Mucorales		-	-				-	1		-	
	Candida species		-	-				-			-	
Yersinia-cultuur		1	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-
	Yersinia psudotuberculosis		-	-	1	-	-	-		-	-	-
Mycoplasma-cultuur		-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-
	Mycoplasma	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-

2.2.5. Uiergezondheid : zie 1.2.2.

2.2.6. Gevoeligheidsbepalingen

KIEM	Amoxicilline	Amoxicilline + clavulaanzuur	Ampicilline	Cloxacilline	Oxacilline	Cefquinome	Ceftiofur (*)	Chlooramfenicol	Florfenicol	Colistine (*)	Danofloxacin	Enrofloxacin (*)	Marbofloxacin	Flumequine (*)	Gentamycine (*)	Neomycine	Lincomycine	Lincospectine	Erythromycine	Spectinomycine(*)	Apramycine (*)	Sulfa + trimethoprim	Tetracycline
Gramnegatieven	-	-	-	-	-	-	3/4	-	-	-	-	4/4	-	4/4	4/4	-	-	-	-	4/4	4/4	-	-
Acinetobacter	-	-	-	-	-	-	1/1	-	1/1	-	-	1/1	-	1/1	-	-	-	0/1	-	-	-	1/1	0/1
Escherichia coli	7/32	276/347	86/318	0/3	-	32/32	441/456	13/29	25/29	464/465	21/29	307/463	24/32	308/483	351/481	133/317	0/32	-	-	391/452	334/474	134/343	87/311
Haemolytische E. coli	-	33/36	26/36	-	-	-	44/44	-	-	43/44	-	44/44	-	47/47	43/47	29/36	-	-	-	45/47	34/45	31/36	21/36
Klebsiella species	-	2/2	0/2	-	-	-	12/12	-	-	11/12	-	12/12	-	13/13	11/13	2/2	-	-	-	13/13	9/13	1/2	1/2
Mannheimia haemolytica	1/1	1/1	21/26	-	-	1/1	27/27	1/1	27/27	-	-	24/27	1/1	23/27	-	-	-	26/26	-	-	-	26/27	17/27
Pantoea (*)	-	2/2	1/2	-	-	-	2/2	-	-	2/2	-	2/2	-	2/2	2/2	2/2	-	-	-	2/2	2/2	2/2	2/2
Pasteurella multocida	-	1/1	18/18	-	-	-	22/23	-	21/21	2/2	-	23/23	-	21/23	2/2	-	-	21/21	-	2/2	2/2	21/21	3/12
Pseudomonas aeruginosa (*)	-	1/5	0/5	-	-	-	1/5	-	-	5/5	-	5/5	-	0/5	5/5	5/5	-	-	-	5/5	5/5	5/5	1/5
Salmonella species	-	12/13	4/13	-	-	-	12/13	-	-	12/13	-	13/13	-	13/13	13/13	10/13	-	-	-	7/13	11/13	13/13	6/13
Serratia species (*)	-	0/3	1/3	-	-	-	3/3	-	1/1	3/3	-	3/3	-	2/2	3/3	3/3	-	-	-	3/3	3/3	3/3	1/3
Haemophilus somnus	-	-	1/1	-	-	-	-	-	-	-	-	1/1	-	1/1	-	-	-	1/1	-	-	-	1/1	0/1
Arcanobacterium pyogenes	1/1	1/1	13/13	1/1	11/12	1/1	1/1	-	-	0/1	-	1/1	1/1	0/1	-	11/12	7/13	-	9/14	-	-	9/12	9/12
Staph.aureus	1/1	1/1	-	1/1	4/4	1/1	1/1	-	-	-	-	1/1	1/1	1/1	-	6/6	5/5	-	4/4	-	-	5/5	3/4
Corynebacterium pseudotuberculosis	-	-	1/1	-	1/1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1/1	1/1	-	1/1	-	-	1/1	1/1
Listeria monocytogenes	-	-	2/2	-	1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2/2	2/2	-	-	-	-	2/2	2/2
Enterococcus species	-	-	2/2	-	0/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0/2	0/3	-	1/1	-	-	1/1	0/2
Strep. dysgalactiae	1/1	1/1	-	0/1	-	1/1	-	-	-	-	-	0/1	-	-	-	0/1	-	-	-	-	-	-	-
Strep. uberis	4/4	4/4	-	2/4	0/1	4/4	4/4	-	-	-	-	3/4	4/4	-	-	1/5	3/5	-	-	-	-	1/1	1/1
Strep. bovis	-	-	-	-	3/3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1/3	2/2	-	2/2	-	-	0/2	3/3
Strep.agalactiae	-	-	-	-	1/1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0/1	0/1	-	-	-	-	1/1	0/1
Strep. species	-	-	-	-	0/1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1/1	-	-	-	-	-	1/1	1/1

Tabel 22 : resultaten van de gevoeligheidsbepalingen van kiemen afkomstig van herkauwers.

- (*) : in deze gevallen werden de uierpathogenen meegerekend ;

Teller : aantal gevoelige (S) stammen / Noemer : aantal uitgevoerde testen per antibioticum

2.3. PARASITAIRE AANDOENINGEN

tabel 23: aantal inzendingen en monsters voor parasitologisch onderzoek

Materiaal	Aantal inzendingen	Aantal stalen	Procent positief
Meststalen	1.323	3.485	44
Jejunum	1	1	0
Kadaver	147	149	38
Kadaver van kalf	14	14	100
Mengmest	18	25	64
Organen	19	20	30
Scratchings	44	71	85
Haren	1	1	100
Ander materiaal	2	2	100
Totaal	1.569	3.768	

2.3.1. Endoparasieten

Tabel 24 resultaten van het coprologisch onderzoek

Methode	Parasiet	Faeces	Jejunum	Kadaver	Kadaver van kalf	Mengmest	Organen	Scratchings	Haar
Baerman	<i>Dictyocaulus viviparus</i>	35/ 266	-	-	-	1/3	-	-	-
Carbolfuchsine-kleuring	<i>Cryptosporidium parvum</i>	39/ 180	-	8/18	0/4	0/6	1/3	-	-
EPG-bepalingen		903/ 1.701	-	-	-	-	-	-	-
Flotatie	Endoparasieten	1	0	0	0	0	0	-	-
	Strongyliden	222	0	4	0	4	0	-	-
	<i>Capillaria</i>	4	0	2	0	0	0	-	-
	<i>E. alabamensis</i>	12	0	0	0	0	0	-	-
	<i>E. auburnensis</i>	6	0	1	1	0	0	-	-
	<i>E. bovis</i>	223	0	12	1	5	3	-	-
	<i>E. canadensis</i>	5	0	1	0	0	0	-	-
	<i>E. cylindrica</i>	0	0	1	0	0	0	-	-
	<i>E. pellita</i>	5	0	1	0	0	0	-	-
	<i>E. species</i>	845	0	23	1	5	4	-	-
	<i>E. subspherica</i>	10	0	0	0	0	0	-	-
	<i>E. zuernii</i>	97	0	10	0	0	0	-	-
	<i>Moniezia</i>	67	0	0	0	2	0	-	-
	<i>Nematodirus</i>	51	0	8	0	0	0	-	-
	<i>Ostertagia</i>	130	0	2	0	2	0	-	-
	<i>Strongyloides</i>	7	0	0	0	0	0	-	-
	<i>Strongylus</i>	144	0	10	0	2	1	-	-
	<i>Toxocara</i>	1	0	0	0	0	0	-	-
	<i>Trichuris</i>	57	0	8	0	0	0	-	-
	<i>Fasciola hepatica</i>	72	0	3	0	1	0	-	-
	<i>Paramphistomum cervi</i>	9	0	0	0	0	0	-	-

2.3.1.1. Leverbot

Leverbot is een parasitaire aandoening (*Fasciola hepatica*) die bij runderen aanzienlijke economische schade veroorzaakt door verminderde melk- en vleesproductie. Bovendien zijn de ziektesymptomen bij zwaar aangetaste dieren van die aard dat het welzijn van de runderen duidelijk in het gedrang komt.

Het noorden van West- en Oost-Vlaanderen zijn traditioneel gebieden waar leverbot veel voorkomt.

De diagnose van leverbot kan gesteld worden door het vaststellen van de typische letsels (chronische galgangontsteking) of wormen in de lever, het aantonen van wormeieren in de mest (coprologie) of specifieke antistoffen in het serum (serologie).

Door het verloop van de leverbotcyclus is de diagnose op het levende dier niet altijd eenvoudig : de wormeieren zijn meestal slechts na Nieuwjaar aantoonbaar in de mest en de huidige serologische testen zijn onvoldoende specifiek.

Het aantonen van leverbotten in levers wordt door de wetenschappers als gouden standaard beschouwd.

Tabel 25: resultaten van onderzoek op serum en melk voor antistoffen t.o.v. *Fasciola hepatica* (per provincie)

Provincie	Aantal sera	Aantal positief	Procent positief
Antwerpen	230	114	49.6
West-Vlaanderen	734	393	53.5
Oost-Vlaanderen	440	235	53.4
Brabant	29	22	75.9
Limburg	3	0	0.0
Andere	62	47	75.8
Totaal	1.498	811	54.1

2.3.1.2. Neospora

Tabel 26: resultaten van het serologisch onderzoek voor *N. caninum* per onderzoeksmotief

Motief	Aantal sera	Aantal positief	Procent positief
Abortus	596	128	21,4
Diagnostiek	2.332	527	22,6
In- en uitvoer	97	7	7,2
Andere	330	29	8,9
Totaal	3.355	691	20,6

2.3.2. Ectoparasieten

Tabel 27: resultaten van het microscopisch onderzoek op huidafkrabsels

Methode	Parasiet				
		Kadaver	Kadaver van kalf	Scratchings	Haar
Ectoparasieten	Chorioptes	2	0	8	0
	Damanilia	1	0	8	0
	Hematopinus	1	0	4	0
	Psoroptes	6	0	51	1
	Linognatus	-	0	1	0

3. KLINISCH – BIOLOGISCH ONDERZOEK

Deze tabel geeft een globaal overzicht van alle klinisch-biologische testen voor alle diersoorten. Het overgrote deel van de testen werden echter uitgevoerd n.a.v. problemen bij runderen.

Tabel 28: Aantal analyses per klinisch – biologische test

Test	Aantal
Electroforese	
- totaal eiwit	756
- albumine	756
- globulines	756
- A/G ratio	756
Enzymes	
- GGT (γ -glutamyltransferase)	196
- SGOT (aspartaat aminotransferase)	119
- SGPT	97
- amylase	5
- glutathionperoxidase	1
- pepsinogeen	183
- CK (creatinekinase)	70
- LDH (lactaatdehydrogenase)	77
- lipase	5
- AP (alkalische fosfatase)	88
Electrolyten/mineralen	
- Natrium	88
- Kalium	87
- Chloor	92
- Calcium	274
- Fosfor	205
- Magnesium	309
- Koper	842
- IJzer	130
- Mangaan	11
- Zink	48
- Selenium	61
Metaboliëten/vitamines	
- β –caroteen	60
- glucose	24
- cholesterol	12
- totaal bilirubine	138
- triglyceriden	21
- ureum	90
- urinezuur	4
- vitamine B12	3
- vitamine E	5
Hematologie	
- trombocyten	113
- bloedformule	114
- hematocriet	115
- hemoglobinegehalte	114
- MCHC	110
- leucocyten	8
Andere	
- Zinksulfaatturbiditeitstest	78

3.1. WATERANALYSES IN HET KADER VAN IKM

Het lastenboek van de Integrale Kwaliteitszorg Melk bepaalt o.a. dat om de 2 jaar het reinigingswater voor de melkinstallatie en melkkoeltank en het drinkwater voor de koeien dient onderzocht te worden op coliformen, het totaal kiemgetal en het nitraat- en nitrietgehalte.

De monsternamen dienen te gebeuren door een monsternemer van het laboratorium dat de analyses uitvoert.

DGZ voert een belangrijk deel van deze analyses uit. Het aantal analyses voor 2004 bedraagt slechts ongeveer 150 waterstalen, aangezien 2004 buiten de 2-jaarlijkse cyclus valt.

Tabel 29: resultaten van de IKM-wateranalyses

	Coliformen	Totaal kiemgetal	Nitrietgehalte	Nitraatgehalte
Reinigingswater				
Aantal	143	5	4	4
Norm	<1/100ml	<100/ml	<0.1mg/l	<50mg/l
% overschrijdingen	15.4	0.0	0.0	25.0
Drinkwater				
Aantal	152	147	148	150
Norm	<100kve/ml	<100.000kve/ml	< 1.0 mg/l	<200mg/l
% overschrijdingen	0.0	0.0	0.6	0.0

Leeftijdscategorie	Aantal	Pneumonie	Pleuro-pneumonie	Broncho-pneumonie	Longabcessen	Tracheitis	Pleuritis	Hypoxie	Verslikking	Longemphyseem	Hemorragische enteritis	Gastro-enteritis	Lebmaagulcera en -bloeding	Darminvaginatie	Mesenteriumtorsie	Leverabcessen	Leververvetting	Icterus	Distomatose	Traumatische reticuloperitonitis	Peritonitis	Beeld van Mucosal Disease	Cachexie	Beeld van septicemie / pyemie	Polyarthritis	Spierdegeneratie en -dystrofie	Navelontsteking	Navelbloeding	Necrobacilliose	Meningo-encephalitis	Aangeboren afwijkingen	Psoroptesschurft	Fotosensibilisatie	Beeld van Juvenile Leucose	Endocarditis	Retentio secundinarum	Endometritis	Verbloeding na keizersnede	Geboortetrauma	Acute mastitis		
NUKA < 1 m	29	7	1	1		1	1	1	2	4	9	1								4	4	4	8	3		1	1			1								1				
1-3 m	7	1	1		1					1	1	2		1							1	1																				
3-6 m	16	4		3					4	3	2			1									1								1											
6 m tot 2 jaar	7			1	1				1			1											1	1										1								
> 2 jaar	16			1							2	2					1			2	2										1			1	1		1			2		
Foetus en doodgeboorten	26																																									
TOTAAL	101																																									

Tabel 31: voornaamste autopsiebevindingen per leeftijdscategorie (Torhout : 1/7 tot 30/9/2004)

MONITORING GEZONDHEID KLEINE HERKAUWERS

1. BESTRIJDINGSPROGRAMMA'S

1.1. VRIJWILLIGE PROGRAMMA'S

1.1.1. TSE-fokprogramma bij schapen

In 2003 is DGZ-Vlaanderen op vraag van de schapensector – in het bijzonder de stamboekverenigingen – gestart met een TSE-fokprogramma voor Vlaanderen en Wallonië.

Het programma houdt volgende punten in :

- afsluiten van een overeenkomst met reglement voor de deelnemende schapenhouders
- uitbouw van een centrale databank met de geregistreerde genotypes :
 - laboratorium- en contractnummer
 - gekende afstamming van zowel vader als moeder en homozygotie
 - regularisatie van de reeds gekende genotypes bij het afsluiten van de overeenkomst
- certificering van de onderzochte schapen

Bij de overheveling van de stamboekwerking naar de Vlaamse deelregering heeft het FAVV beslist om het TSE-fokprogramma onder de verantwoordelijkheid van de fokverenigingen te plaatsen. Bovendien hebben de Waalse fokverenigingen zich uit het DGZ-programma teruggetrokken.

In 2005 zal de pas opgerichte VZW Kleine Herkauwers Vlaanderen (KHV) het beheer van het fokprogramma in eigen beheer nemen. KHV zal de gegevens van de DGZ-databank overnemen. Deze organisatie overkoepelt alle stamboeken van de kleine herkauwers.

De bloedanalyses (PCR) laat DGZ momenteel uitvoeren op de Faculteit Diergeneeskunde te Merelbeke.

De nieuwe reglementering vereist de accreditatie van de analyses. In Vlaanderen is er momenteel geen laboratorium die aan deze eis voldoet. DGZ onderzoekt de mogelijkheid om de test in eigen beheer te nemen.

2. MONITORING UIT OVERIGE LABORATORIUMONDERZOEKEN

2.1. BACTERIËLE AANDOENINGEN

Tabel 34: resultaten van het bacteriologisch onderzoek bij schapen

METHODE	KIEM	Lebmaag	Hersenen	Colon	Duodenum	Faeces	Darm	Jejunum	Nier	Lever	Long	Mesent. Ln.	Andere	Milt	Swabs
Aërobe cultuur															
	Clostridium perfringens			1		1	1								
	Clostridium sordelli				1										
	Coliformen						1								
	Escherichia coli	2	2		3	3	54	3	2	4	9	2	2		1
	Mannheimia haemolytica									1	2	1			3
	Pasteurella multocida														1
	Enterococcus faecium				1		2					2			
	Staph. aureus						1				1				
	Staph. xylosum										1				
	Streptococcus bovis	2	1				1			1	3		1		
	Streptococcus species	1	1				2				2		1		
	Strep. gallolyticus		1				1			1	1				
	Listeria monocytogenes								1	1					
	Listeria species		1										1	1	
Anaërobe-cultuur	<i>Aantal :</i>			2	3	3	46	3	3	3	1	1			
	Clostridium sp.														
	Clostridium perfringens			2	2	3	29	2	1	1					
Brucella-cultuur	<i>Aantal :</i>	6									4		1		
	Brucella														
Campylobacter-cultuur	<i>Aantal :</i>	4								2	3		3		
	C. fetus sp intestinalis	2									3				
	Campylobacter species									1					
Gisten/schimmels	<i>Aantal :</i>	4								1	3		1		
	Candida species														
Listeria-cultuur	<i>Aantal :</i>	2	2			1				2	2		4		
	Listeria innocua									1	1				
	List. monocytogenes		1												
	Listeria sp.	1				1									
Yersinia-cultuur	<i>Aantal :</i>			2			5								
	Yersinia														
Salmonella-cultuur		2		6		4	6			1			1		
	Salomonella species					3									

Tabel 35: resultaten van het bacteriologisch onderzoek bij **geiten**

METHODE	KIEM	Lebmaag	Hersenen	Caecum	Colon	Duodenum	Faeces	Darm	Jejunum	Nier	Lever	Long	Mesent. Ln.	Andere	Swabs
Aërobe cultuur															
	Citrobacter														1
	Clostridium perfringens							1							
	Corynebacterium pseudotuberculosis														3
	Escherichia coli		1		2			16	2		2	1	2		
	Mannheimia haemolytica		1					1		1	1	4			
	Pasteurella multocida											1			
	Streptococcus species							1				1			1
	Listeria monocytogenes													1	
Anaërobe-cultuur	<i>Aantal :</i>			1		1	2	14	1				1		
	Clostridium spp					1	2	10	1						
	Clostridium perfringens														
Brucella-cultuur	<i>Aantal :</i>	1										1			
	Brucella														
Gisten/schimmels	<i>Aantal :</i>	1										2			
	Candida species														
Listeria-cultuur	<i>Aantal :</i>		3												
	Listeria spp														
Yersinia-cultuur	<i>Aantal :</i>		1		1			2							
	Yersinia species														
Salmonella-cultuur	<i>Aantal :</i>				1			1							
	Salmonella species														
Mycoplasma-cultuur	<i>Aantal :</i>											1			
	Mycoplasma species														

Tabel 36: resultaten van het bacteriologisch onderzoek bij **hertachtigen**

METHODE	KIEM	Colon (inhoud)	Darm (inhoud)	Jejunum (inhoud)	Mesenteriale In	Long
Aërobe cultuur						
	Escherichia coli	2	2	2	1	1
Anaërobe cultuur	<i>Aantal :</i>		1	4		
	Clostridium perfringens		1	2		
	Clostridium species			1		

2.2. PARASITAIRE AANDOENINGEN

Tabel 37: aantal parasitologische onderzoeken bij kleine herkauwers

Diersoort :	Hertachtigen			Geiten			Schapen		
	Aantal	Aantal pos.	% pos.	Aantal	Aantal pos.	% pos.	Aantal	Aantal pos.	% pos.
Meststalen	9	3	33.3	57	31	54.3	170	86	50.6
Jejunum	0	0	0	0	0	0	0	0	
Kadaver	6	3	50.0	37	21	56.8	86	48	55.8
Mengmest	0	0	0	0	0	0	9	4	44.4
Organen	0	0	0	0	0	0	0	0	
Scratchings	0	0	0	0	0	0	1	1	100.0
Haren	0	0	0	0	0	0	0	0	
Ander materiaal	0	0	0	0	0	0	0	0	
Totaal	15	6	40.0	94	52	55.3	266	139	52.3
375									

2.2.1. Parasitaire aandoeningen bij schapen

Tabel 38: resultaten van het parasitologisch onderzoek bij schapen

METHODE	PARASIET	Faeces	Kadaver	Mengmest	Scratchings
Baerman	<i>Aantal :</i>	3	2		
	<i>Dictyocaulus viviparus</i>	1	0		
Carbolfuchsinekleuring	<i>Aantal :</i>	1	4		
	<i>Cryptosporidium parvum</i>	0	0		
EPG-bepalingen	<i>Aantal :</i>	14			
	POSITIEF	14			
Flotatie	Strongyliden	47	18		
	<i>Capillaria</i>	2	1		
	<i>Cooperia</i>	1	0		
	<i>E. ashata</i>	4	3		
	<i>E. bakuensis</i>	1	0		
	<i>E. maxima</i>	1	0		
	<i>E. ovina</i>	9	4		
	<i>E. ovinoïdalis</i>	16	2		
	<i>E. bovis</i>	0	1		
	<i>E. species</i>	61	28	3	
	<i>Moniezia</i>	6	3	1	
	<i>Nematodirus</i>	12	11		
	<i>Marshallagia marshalli</i>	13	5	1	
	<i>Haemonchus contortus</i>		6		
	<i>Strongyloides</i>	5	1	2	
	<i>Strongylus</i>	11	11		
	<i>Trichuris</i>	8	7		
	<i>Fasciola hepatica</i>	1	4		
	<i>Paramphistomum cervi</i>	0	1		
Directe microscopie	<i>Damanilla</i>		1		
	<i>Psoroptes</i>				1

2.2.2. Parasitaire aandoeningen bij geiten

Tabel 39: resultaten van het parasitologisch onderzoek bij **geiten**

METHODE	PARASIET	Faeces	Kadaver
Baerman	<i>Aantal :</i>	5	
	Dictyocaulus viviparus	2	
Carbolfuchsinekleuring	<i>Aantal :</i>	4	1
	Cryptosporidium parvum	0	1
EPG-bepalingen	<i>Aantal :</i>	10	3
	Positief	6	2
Flotatie	Strongyliden	6	10
	Capillaria	1	1
	E. arloingi	3	3
	E. bovis	1	1
	E. ninakohlyakimovae	1	3
	E. ovinoidalis	2	0
	E. zuernii	1	1
	E. species	24	10
	Moniezia	1	0
	Nematodirus	1	2
	Haemonchus contortus	0	3
	Marshallagia marshalli	1	0
	Oxyuris	0	2
	Strongylus	5	6
	Trichuris	4	8
	Fasciola hepatica	0	0

2.2.3. Parasitaire aandoeningen bij hertachtigen

Tabel 40 resultaten van het parasitologisch onderzoek bij **hertachtigen**

METHODE	PARASIET	Faeces	Kadaver
Baerman	<i>Aantal :</i>	1	
	Dictyocaulus viviparus	1	
Flotatie	Strongyliden	2	2
	E. species	0	1
	Nematodirus	2	0
	Strongylus	1	0
	Trichuris	0	1

3. AUTOPSIES

Categorie	Aantal	Katarrhale gastro-enteritis	Haemorrhagische gastro-enteritis	Pensovervulling	Pensacidose	Beeld van Haemonchusinfestatie	Maag- en darmwormparasitose	Mesenteriumtorsie	Darminvaginatie	Ecthyma contagiosa	Cachexie	Distomatose	Taxusintoxicatie	Luizeninfestatie	Myasis	Schurft	Encephalitis	Zwoegerziekte	Pneumonie Beeld van Pasteurellose	Longabcessen	Overdosering met Dovenix	Zwakgeboorte	Postmortaal verval
Pasgeboren lam	2																					2	
Lam	25	3	10			2		1			5			3					7				
Volwassen ooi/ram	28	5	10		1	2		1		1	3	1	1		1		1	4	3				1
Geit	19	5	4			3			1		3			2					3	4	1		
Foetus	4																						
Hert	6		5	1							1								3				
Alpaca	1	1														1							
Lama	1						1																
Totaal :	86																						

Tabel 41: voornaamste bevindingen bij autopsie van kleine herkauwers (Drogen en Torhout).

Categorie	Aantal	Katarrhale gastro-enteritis	Haemorrhagische gastro-enteritis	Traumatische reticulo-peritonitis	Peritonitis	Beeld van Haemonchusinfestatie	Maag- en darmwormparasitose	Mesenteriumtorsie	Enterotoxemie	Ecthyma contagiosa	Cachexie	Distomatose	Taxusintoxicatie	Luizeninfestatie	Longworminfestatie	Schurft	Encephalitis	Zwoegerziekte	Pneumonie Beeld van Pasteurellose	Longabcessen	Beeld van eikelintoxicatie	Zwakgeborte	Postmortaal verval	
Pasgeboren lam																								
Lam	23	11	6						1										1					
Volwassen ooi / ram	19	5	2	1	1						1	2	3						1		1			
Geit	18	13	1			1	3				1								4					
Foetus	10																							
Hert	8	3	5			1									1				1					1
Ezel	1																							
Totaal :	79																							

Tabel 42: voornaamste bevindingen bij autopsie van kleine herkauwers (Lier).

BEDRIJFSBEZOeken/VOORLICHTING/PUBLICATIES

Er werden 37 bedrijfsbezoeken afgelegd door de dierenartsen : de meeste in het kader van het GEM-project. Andere redenen voor een verzoek tot interventie waren : vruchtbaarheidsproblemen, BVD en IBR.

Wat	Voor wie	Onderwerp	Datum
Publicatie	Het Melkveebedrijf	Formulier Gezondheidsstatus Rund	1/10/04
Publicatie	Het Melkveebedrijf	Zoönoses	
Publicatie	Het Melkveebedrijf	Interpretatie van labresultaten	1/04/04
Publicatie	Melkveehouderij	Huidaandoeningen	1/7/04
Publicatie	Het Melkveebedrijf	GEM na 1 jaar werking	1/03/ 04

Wat	Voor wie	Onderwerp	Datum
Voordracht	W-VI dierenartsen	Webtoepassing	28/6/04
Voordracht	O-VI dierenartsen	Webtoepassing	29/6/04
Voordracht	Antwerpse dierenartsen	Webtoepassing	5/7/04
Voordracht	Limburgse – VI Brabantse dierenartsen	Webtoepassing	6/7/04
Voordracht	Veehouders Lummen	Webtoepassing	10/12/04
Voordracht	Veehouders Bocholt	Webtoepassing	15/12/04
Voordracht	Dienstvergadering Brabant		26/10/04
Voordracht	Dienstvergadering Antwerpen		4/11/04
Voordracht	Dienstvergadering Pajottenland		5/11/04
Voordracht	Veehouders Wuustwezel	BVD, IBR	23/11/04
Voordracht	Veehouders Geel	BVD, IBR	30/11/04
Voordracht	Melkveeclub Meetjesland	DGZ-werking	8/1/04
Voordracht	VDV Merelbeke	DGZ-werking	28/4/04
Voordracht	Dienstvergadering W-VI diernartsen	BVD, Paratuberculose, PAG	10/04
Voordracht	Dienstvergadering O-VI dierenartsen	BVD, Paratuberculose, PAG	10/04
Voordracht	O-VI Vleesveehouders	BVD, IBR, Fasciola	9/12/04
Voordracht	Melkveehouders Kortrijk	Klauwverzorging	22/1/04
Voordracht	Landbouwcomice Torhout	BSE, lintworm,bijdrage Fonds	12/2/04
Voordracht	Groene Kring Ruddervoorde	Alg. rundveeziekten	17/2/04
Voordracht	VRV-vleesvee	BVD	23/2/04
Voordracht	Groene Kring Tielt	Alg. rundveeziekten	16/3/04
Voordracht	BAM W-VI	Parasitaire aandoeningen	23/3/04
Voordracht	Adviseurs van de melkerijen	Paratbc	30/5/04
Voordracht	Groene Kring O-VI	Alg. rundveeziekten	3/6/04
Voordracht	Dierenartsen Vlaamse Ardennen	Bedrijfsbegeleiding	17/6/04
Voordracht	Vereniging van hertenhouders Tienen	Paratbc bij kleine herkauwers	4/9/04
Voordracht	Melkveehouders Gistel	Klauwverzorging	3/11/04
Voordracht	Agra Roeselare Noord	Geneesmiddelenregister	8/12/04
Voordracht	BAM-project	BVD, IBR, Leverbot	14/12/04
Voordracht	Adviseurs van de melkerijen	GEM na 1 jaar werking	11/6/04
Voordracht	BAM Diksmuide	Droogstandstherapie	4/6/04
Voordracht	Buiatrie	Rapport WBC Québec	8/09/04
Voordracht	FEDAGRIM-cursus	Uiergezondheid	13/10/04
Voordracht	GEM-project Peer	Uiergezondheid	19/10/04
Voordracht	GEM-project Lennik	Uiergezondheid	20/10/04

Voordracht	GEM-project Oosterzele	Uiergezondheid	21/10/04
Voordracht	GEM-project Torhout	Uiergezondheid	26/10/04
Voordracht	Gem-project Oostmalle	Uiergezondheid	28/10/04
Voordracht	VI. Gemeenschap Ichtegem	Uiergezondheid	16/11/04
Voordracht	VI. Gemeenschap Wachtebeke	Uiergezondheid	17/11/04
Voordracht	VI. Gemeenschap Bree	Uiergezondheid	23/11/04
Voordracht	VI. Gemeenschap Eeklo	Uiergezondheid	24/11/04
Voordracht	VI. Gemeenschap Loenhout	Uiergezondheid	30/11/04
Voordracht	VRV Geel ten Aard	Uiergezondheid	30/11/04
Voordracht	Landelijke gilde Hamont	Uiergezondheid	15/12/04
Voordracht	Veehouders Zuid & Midden Limburg	Uiergezondheid	22/12/04

Wat	Voor wie	Onderwerp	Datum
Les	PUO	Verslag Buiatrie Québec	8/9/04
Les	AESA Ciney	Droogstandtherapie bij melkvee	29/4/04

BIJLAGE : OVERZICHT LABORATORIUM-ONDERZOEKEN 2004

1. SEROLOGIE

Antistoffen worden opgespoord in serum en melk. Hiervoor worden verschillende soorten testen gebruikt.

Diersoort	Onderzoek	Matrix	Techniek	Aantal testen
Rundvee/ Kleine Herkauwers	Brucellose	serum	Agglutinatie (MAT)	285.552
			ELISA	10.999
	Leucose	melk	precipitatie	49.518
		serum : per 10	ELISA	28.388
		serum : indiv.	ELISA	1.483
		melk	ELISA	16.510
	Paratuberculose	serum	ELISA	5.884
		IBR-gE	serum	ELISA
	IBR-gB	melk	ELISA	67
		seum	ELISA	1.109
	BVD	serum	ELISA	8.275
	BHV4	serum	ELISA	654
	Fasciola	serum	ELISA	1.508
	Neospora	serum	ELISA	3.357
	PI3	serum	ELISA	590
	Adeno	serum	ELISA	363
RSV	serum	ELISA	539	
totaal				418.978
Varkens	Brucellose	serum	agglutinatie (RB)	3.431
	Aujeszky-gE	serum	ELISA	376.390
	Salmonella	serum	ELISA	15.079
	M. hyopneumoniae	serum	ELISA	6.215
	Influenza H ₁ N ₁	serum	HI	2.243
	Influenza H ₁ N ₂	serum	HI	2.229
	Influenza H ₃ N ₂	serum	HI	2.240
	Parvovirus	serum	ELISA	1.338
	PRRS	serum	ELISA	11.718
	Lawsonia	serum	IFT	5.143
	A. pleuropneumoniae	serum	ELISA	250
	totaal			

Pluimvee/ Vogels	Adenovirose	serum	AGP	199
	Av. Encephalomyelitis	serum	ELISA	58
	Av. Influenza	serum	ELISA	602
			AGP	18.503
	CAV (1/10)	serum	ELISA	719
	CAV (1/100)	serum	ELISA	311
	EDS	serum	HI	736
	Gumboro	serum	AGP	3.179
			ELISA	2.097
	IB	serum	AGP	4.914
			ELISA	1.627
	IB 4/91	serum	HI	2.137
	IB D1466	serum	HI	1.902
	IB D274	serum	HI	3.384
	IB M41	serum	HI	4.328
	ILT	serum	ELISA	345
	Marek A	serum	AGP	145
	Marek BC	serum	AGP	133
	M. gallisepticum	serum	Agglutinatie	118.098
			ELISA	688
	M. meleagridis	serum	Agglutinatie	22
	M. synoviae	serum	Agglutinatie	4.445
	NCD	serum	HI	17.645
	ORT	serum	ELISA	953
	Paramyxo	serum	HI	61
	Paratyphus	serum	Agglutinatie	21
	Reovirus	serum	AGP	1.028
			ELISA	1.602
	Salmonella Pullorum	serum	Agglutinatie	23.582
	Salm. Enteritidis LPS	serum	ELISA	207
Salm. Enteritidis flag.	serum	ELISA	6.725	
TRT	serum	ELISA	2.076	
totaal				222.472

2. BACTERIOLOGIE

Bij bacteriologisch onderzoek wordt naast de cultuur en identificatie van de kiemen van belangrijke pathogene agentia meestal een antibiogram aangelegd en worden eventueel verdere typeringen uitgevoerd. Afhankelijk van de soort stalen, diersoort en/of aangevraagde onderzoeken worden per staal verschillende soorten culturen aangelegd.

2.1. cultuur en differentiatie

Het vermelde aantal stemt niet overeen met het reëel aantal uitgevoerde onderzoeken. Deze laatste liggen hoger gezien bij bacteriologisch onderzoek aanvullend op een autopsie meestal meerdere organen onderworpen worden aan een bacteriologisch onderzoek.

Diersoort	Onderzoek	Aantal testen
Rundvee/ Kleine Herkauwers	Aërobe kiemen	4.143
	Anaërobe kiemen	286
	Uierpathogenen	20.805
	Brucella	323
	Paratuberculose	237
	Salmonella	14
	Gisten/schimmels	452
	Mycoplasma	114
	Listeria	227
	Yersinia	14
	Campylobacter	13
	Haemophilus	1
totaal		26.629
Varkens	Aërobe kiemen	5.731
	Anaërobe kiemen	355
	Salmonella	1.224
	Brachyspira	976
	Gisten/schimmels	5
	Brucella	2
	Mycoplasma	21
	Tuberculose	27
	Yersinia	21
	Campylobacter	3
	Listeria	5
totaal		8.370
Pluimvee/ Vogels	Aërobe kiemen	1.476
	Anaërobe kiemen	49
	Salmonella	11.176
	Campylobacter	133
	Rodacplaatjes :	
	- algemeen kiemgetal	88.535
	- schimmelgetal	4.178
totaal		105.547
Konijnen	Aërobe kiemen	294
	Anaërobe kiemen	73
	Salmonella	3
totaal		370
Paarden	Aërobe kiemen	41
	Anaërobe kiemen	2
	Salmonella	3
	Taylorella	508
totaal		554
Overige zoogdieren	Aërobe kiemen	40
	Anaërobe kiemen	44
	Salmonella	36
	Gisten/schimmels	27
	Brachyspira	1
	Campylobacter	5
	Mycoplasma	1
totaal		154

2.2. antibiograms

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de bijzondere kiemsoorten waarvoor een antibiogram werd aangelegd (> 20 antibiograms).

Kiemsoort	Aantal	Kiemsoort	Aantal
Escherichia coli	1.181	Bordetella bronchiseptica	23
Haemol. E. Coli	305	Staphylococcus aureus	631
Salmonella sp.	140	Streptococcus aesculine+	286
Enterococcus faecium	39	Streptococcus dysgalactiae	208
Streptococcus suis	187	Streptococcus uberis	172
Pasteurella multocida	137	Streptococcus agalactiae	28
Actinobacillus pleuropneumoniae	88	Arcanobacterium pyogenes	36
Mannheimia haemolytica	39	Staphylococcus hyicus	43
		totaal	3.804

Daarnaast werden er 48 e-testen aangelegd t.o.v. enrofloxacin.

2.3. typeringen

Van volgende kiemsoorten greep een typering plaats :

Kiemen	Aantal
Salmonella B/D - groep	732
Act. pleuropneumoniae	76
E. coli	155
Streptococcus suis	22
totaal	985

3. PARASITOLOGIE

Diersoort	Onderzoek	Aantal testen
Rundvee/Kleine Herkauwers	endoparasieten : flottatie	4.594
	Baerman	295
	EPG/OPG	1.387
	ectoparasieten	88
	totaal	6.764
Varkens	endoparasieten : flottatie	2.137
	Baerman	6
	EPG/OPG	101
	ectoparasieten	492
	totaal	2.736
Pluimvee/vogels	endoparasieten : flottatie	622
	EPG/OPG	483
	totaal	1.105
Konijnen	endoparasieten : flottatie	10
	totaal	10
Paarden	endoparasieten : flottatie	79
	Baerman	2
	EPG/OPG	3
	ectoparasieten	4
	totaal	88

Overige zoogdieren	endoparasieten : flottatie	83
	EPG/OPG	6
	ectoparasieten	2
totaal		91

4. ANTIGEENDETECTIE

Het hieronder vermelde aantal testen stemt niet altijd overeen met het werkelijk aantal, gezien bij antigeendetectie volgend op een autopsie meestal meerdere organen onderzocht worden.

Diersoort	Onderzoek	Matrix	Techniek	Aantal testen	
Rundvee/ Kleine Herkauwers	Brucella Rota/corona/crypto/E. coli K99 BVD	nageboorte/foeti	ZN-kleuring	2.280	
		mest	ELISA	1.315	
		volbloed	ELISA (individueel)	27.311	
				PCR (individueel)	66
				PCR (per 30)	490
		serum	ELISA	328	
				PCR	6
		tankmelk	PCR	191	
		organen	ELISA	433	
				PCR	38
		Paratuberculose	mest	ZN-kleuring	600
		organen	PCR	52	
	Tuberculose	organen	ZN-kleuring	30	
	Cryptosporidiose	mest	Carbolfuchsine-kleuring	240	
totaal				32.458	
Varkens	Brucella Aujeszky Influenza (H1N1/H1N2/H3N2) M. hyopneumoniae	nageboorte	ZN-kleuring	2	
		organen	IFT	52	
		organen	IFT	252	
		longen	IFT	164	
		mest	ELISA	90	
		Rota / TGE	darmen	IFT	15
		Brachyspira	mest	Carbolfuchsine-kleuring	792
			mest(pools)	PCR	246
		P. multocida	neusswab-culturen	ELISA	948
		Lawsonia	darmen	immunohistochemie	5
		Tuberculose	organen	ZN-kleuring	12
	Cryptosporidiën	mest	carbolfuchsine-kleuring	6	
totaal				2.584	

5. KLINISCHE SCHEIKUNDE

Diersoort	Onderzoek	Aantal testen
Rundvee / Kleine Herkauwers	totaal eiwit	758
	electroforese	758
	enzym./chem. testen	1.249
	mineralen	2.156
	haematologie	125
totaal		5.046
Varkens	totaal eiwit	77
	electroforese	77
	enzym./chem. testen	349
	mineralen	654
	haematologie	31
totaal		599

Pluimvee/Vogels	totaal eiwit	165
	electroforese	37
	enzym./chem. testen	70
	mineralen	984
	haematologie	174
totaal		1.430
Konijnen	totaal eiwit	40
	electroforese	40
	enzym./chem. testen	2
	mineralen	2
totaal		84
Paarden	totaal eiwit	76
	electroforese	76
	enzym./chem. testen	256
	mineralen	103
totaal		511
Overige zoogdieren	totaal eiwit	5
	electroforese	5
	enzym./chem. testen	146
	mineralen	75
totaal		231

6. WATERONDERZOEKEN

Onderzoek	Parameter	Aantal testen
Bacteriologie : tellingen	Coliformen	825
	E. coli	709
	Fecale Streptococci	612
	Sulfietreducerende Clostridium	439
	Totaal aëroob kiemgetal 22°	642
	Totaal aëroob kiemgetal 37°	866
	Chemie	Anionen
	Kationen	1.868
	Zout	117
	H ₂ S	164
pH-bepaling		904
Hardheid		931
totaal		10.169

7. ONDERZOEK DIERVOEDERS EN GRONDSTOFFEN

Onderzoek	Parameter	Aantal stalen
Bacteriologie : cultuur	aërobe kiemen	1
	anaërobe kiemen	30
	Salmonella	307
	Gisten/schimmels	123
	Bacteriologie : telling	Enterobacteriaceae bij 37°
pH-bepaling		2
totaal		652

8. LIJKSCHOUWINGEN + HISTOLOGIE

Diersoort	Aantal dossiers
Rundvee/Kleine Herkauwers	803
Varkens	1.488
Pluimvee/Vogels	790
Konijnen	189
Paarden	10
Overige zoogdieren	89
totaal	3.369

Aanvullend werden 3.030 histologische coupes onderzocht van zoogdieren en 1.175 van pluimvee en vogels (totaal : 4.205). Bij pluimvee werden er eveneens 482 cytologische afdrukjes gemaakt met diverse kleurtechnieken.

Het aantal dieren waarop een lijkschouwing en eventueel histologie werd uitgevoerd is in de meeste gevallen hoger dan het aantal dossiers. Voor sommige diersoorten bestaat een inzending immers meestal uit meerdere dieren.

9. BSE-ONDERZOEKEN

DGZ is belast met de TSE/BSE –onderzoeken op de runderen en schapen die via Rendac worden afgevoerd. De bemonstering gebeurt door het FAVV.

	Rundvee	Schapen	Totaal
Aantal stalen	34.807	1.587	36.394